

HOOFDSTUK 1

Handelen op de beurs

Wie zelf wil beleggen, kan beleggingsproducten kopen op de beurs. Over de verschillende soorten beleggingsproducten en hun kenmerken meer in de volgende hoofdstukken. Eerst aandacht voor de praktijk van de beurs-handel.

Niet zonder tussenpersoon

Het is niet mogelijk zomaar ineens beleggingsproducten te kopen door zelf een effectenbeurs binnen te stappen met een goed gevulde portemonnee. Alleen financiële instellingen zoals banken en effectenhandelaren ('brokers') handelen direct op de beurs. Een 'gewone sterveling' heeft dus een tussenpersoon nodig en dient eerst een effectenrekening te openen bij een bank of broker. Daarbij dient hij zich te legitimeren en moet hij doorgaans vragenlijsten invullen om in beeld te krijgen wat zijn doelstellingen zijn en welke risico's hij kan lopen, met andere woorden: het vastleggen van het risicoprofiel.

Via de bank of broker kan de belegger vervolgens beursorders doorgeven. Dat gaat tegenwoordig vooral via internet, maar kan ook nog altijd telefonisch of schriftelijk. Met de handel in effecten zijn kosten gemoeid: de tussenpersoon rekent een percentage van de waarde van de opgegeven order, de provisie. Deze kosten verschillen sterk per bank of broker. Het loont daarom de moeite kennis te nemen van vergelijkende onderzoeken op dit gebied door partijen als de VEB of de Consumentenbond.

Twee prijzen: de spread

Effecten hebben geen prijskaartje zoals een krop sla in de supermarkt. Er zijn altijd twee prijzen (of koersen): de prijs waarop men kan kopen ('laatkoers') en de prijs waarop men kan verkopen ('biedkoers'). De laatstgedane koers is dus niet altijd de prijs waarop men een aandeel kan kopen of verkopen.

Speciale beurshandelaren geven prijzen af waarop zij willen kopen en verkopen om de handel gaande te houden, zodat beleggers hun orders altijd kwijt kunnen. Deze handelaren werden vroeger 'hoekmannen' genoemd, omdat zij in vaste hoekjes van de beursvloer stonden. Tegenwoordig zitten ze achter computerschermen en heten ze 'liquidity providers'. Naast de provisie die de bank in rekening brengt, is er dus het verschil tussen de

bied- en laatprijs, de ‘spread’. De laatprijs is altijd iets hoger dan de biedprijs, het is de inkomstenbron van de liquidity provider.

Het opgeven van orders via internet is bij veel partijen wat provisie betreft voordeliger dan telefoneren met een beleggingsadviseur. Daar staat tegenover dat een telefoontje met een adviseur de kans op fouten verkleint. Zeker voor de beginnende belegger kan het daarom verstandig zijn eerst enige tijd te handelen in overleg met een adviseur. Een foutieve order kan immers een flinke schadepost opleveren.

Verschillende soorten orders

Een belegger kan vele verschillende soorten orders afgeven. Enkele van de belangrijkste zijn:

Bestens order: dit is een koop- of verkooporder die direct wordt uitgevoerd tegen de actuele biedprijs of laatprijs in de markt.

Limietorder: dit is een koop- of verkooporder die alleen wordt uitgevoerd als de prijs voldoet aan de opgegeven limiet (een maximale prijs bij een kooporder, een minimale prijs bij een verkooporder). Het kan dus gebeuren dat een limietorder niet wordt uitgevoerd, of veel later.

Stoplossorder: dit is een verkooporder die wordt uitgevoerd als de koers een bepaald niveau bereikt. Dit type order wordt gebruikt om het verlies op effecten te beperken. Het kan dus gebeuren dat een stoploss order nooit wordt uitgevoerd.

Combinatieorder: order die alleen wordt uitgevoerd samen met een andere order. Ook hierbij kan een limiet worden opgegeven voor de prijs van het totaal.

Beurzen

Vroeger had ieder land een eigen effectenbeurs, vaak zelfs meerdere. Tegenwoordig zijn er door fusies en overnames ook grote internationale beursbedrijven, zoals NYSE Euronext, waarvan onder meer de beurzen van New York, Amsterdam en Parijs deel uitmaken. Sommige aandelen worden op meerdere beurzen verhandeld. De meeste banken bieden de mogelijkheid aan ook orders in te leggen op buitenlandse beurzen. Vaak is de provisie dan wel hoger dan die voor een order in Nederland.

De handel op effectenbeurzen vindt alleen plaats als de beurs geopend is. In Amsterdam is dat momenteel tussen 9.00 uur en 17.30 uur op werkdagen. Vanaf zondagavond tot vrijdagmorgen is er echter altijd wel ergens een beurs geopend. Als Amsterdam sluit, zijn de Amerikaanse beurzen nog open tot 22.00 uur onze tijd. Op het moment dat New York dichtgaat, openen de eerste beurzen in het Verre Oosten alweer.

Alle effecten op de beurs (aandelen, obligaties) hebben een speciale unieke code, de ISIN-code (International Securities Identification Number). Hiermee wordt verwarring uitgesloten. Daarnaast gebruikt elke beurs ook eigen codes en afkortingen, waarmee vaak ook bij de bank orders kunnen worden opgegeven. Hierbij dient men wel goed op te letten op welke beurs men handelt: de code DSM staat in Nederland voor het aandeel van het Limburgse chemiebedrijf, in de Verenigde Staten betreft de code DSM een beleggingsfonds in gemeentekredieten.